

Aurkezpena - Zer izen jarriko zenioke kale bati?

Sekuentzia honetan, ariketa hauek egin ditzakezu:

- Irratsaioa ulertu duzun jakiteko, galderei erantzun.
- Lotu hitzak bere esanahiarekin.
- Entzun kasu bitxi bat, eta laburpenik egokiena aukeratu.
- Taldean proposamenak eztabaidatu ondoren, posta elektroniko bat bidali udalera kale baten izena proposatzeko.

Egia ala gezurra

Entzun audioa eta esan ondorengo esaldiak bat datozen ala ez entzundakoarekin.

	bai	ez
Irratiko entzuleek proposatzen dituzten kale-izenen artean, gehienak emakumeenak dira.	☐	☐
Beste herri eta hiri askotan bezala, Bilbon udalaren osoko bilkurak erabakitzen du zer izen jarri kaleei.	☐	☐
Iruñean emakumeen kale-izenak ez dira iristen 10etik 1era.	☐	☐
Iruñean frankistekin lotutako kale bati izena aldatu diote.	☐	☐
Kaleei izenak jartzeko, Donostian dituzten irizpideen artean dago emakumeen izenak bultzatzea.	☐	☐
Donostiak honetarako daukan batzordea adituz osatuta dago eta alderdi politikoek ez daukate presentziarik.	☐	☐

Hitzak bere esanahiarekin lotu

Hemen duzu entzundakoaren transkripzioaren zati bat. Ulertzen al dituzu belztutako hitzak?

Lotu bere esanahiarekin.

GIZONEZKO ESATARIA. Kale baten izena erabaki beharko bazenu... Jo dezagun, zuri dagokizula zure herrian kale bati izena jartzea. Nori eskainiko zenioke kale bat?, edo zeri eskainiko zenioke kale bat? Honi buruzko kontua Bilbotik dator. Bilbon hiriko kaleen izenak aldatzeko, prozesu parte-hartzailea martxan jarri du Aburto alkateak.

EMAKUMEZKO ESATARIA. Bai. Bilbon aurreneko jakin beharra da alkatearena dela, eta soil-soilik alkatearena, kaleei izena emateko **eskumen** hori. Azken hamarkadetan prozesua aldatu da, baina eskumena, azkeneko erabaki hori, alkatearena da. Eta gainerako hiri eta herrietan, oro har, salbuespenak badira, baina, oro har, **osoko bilkuraren** izaten da erabakia. Guk hona adibide bat ekarri behar eta Donostiako adibidea ekarri dugu, kale-izenentzako ponentzia edo **lantalde** propioa baduelako Donostiako udalak.

GIZONEZKO ESATARIA. Legealdi berritzen den organoa da, Kale-izenen batzordea, ezta, Oihane?
EMAKUMEZKO ESATARIA. Legealdi eta, zehatzago esanda, hirian espazio berri bat sortzen deno, orduan elkartzen da. Egungoa orain dela pare bat hilabete eratu zuten, ba hain justu, Tabakalera eraikinaren lanak bukatu zituztenean, bertan espazio berri bat sortu da eta espazio horri zer izen jarri eztabaidatzeko, orduan elkartu zen azkenekoz lantalde hau. Ponentzia hau kontsultiboa da eta talde politiko guztiek dute bertan ordezkaritza.

GIZONEZKO ESATARIA. Donostian. Bi **irizpide** nagusi, kale eta espazio berriei izena jartzeko: toponimiari eustea, ondare hori galdu ez dadin, eta gero ba emakumeen presentzia; oreka bat bilatzea eta emakumeek ere beraien tokia izan dezaten. Eta, adibidez, entzuleak hasi dira: “Nik Oteizari eskainiko nioke kale bat”. Izango ditu Oteizak kale bat baino gehiago, seguru aski. “Induraini eskainiko nioke kale bat”.

EMAKUMEZKO ESATARIA. Hara!

...

GIZONEZKO ESATARIA. Bilbo eta Donostia alde batera utzita, eta frankismoari lotutako izenak **ezabatze**ko prozesu horretan, Iruñean esate baterako, Oihane, duela hilabete gutxi aldatu zioten izena ordura arteko konde Rodezno plazari, ezta?

EMAKUMEZKO ESATARIA. Bai. Francoren garaiko ministroaren izenaren ordez, Serapio Esparza da gaur; alegia, Iruñeko 2. ensantxe edo zabalgunea diseinatu zuen arkitektoaren izena hartu du: Serapio Esparza.

GIZONEZKO ESATARIA. Eta emakumeen izenei erreparatuta, berriz, **kale-izendegiak** aztertuta ikusten da ba emakumerik apenas dagoela, Oihane.

EMAKUMEZKO ESATARIA. Hamaika herritan egin dituzte holako ikerketak, guk bi aipatuko ditugu: Iruñea eta Hernani. Iruñean duela 15 bat urte aztertu zuten kale-izendegia eta hango ondorioa: pertsona-izena zuten kaleen artean emakume-izenak % 7 besterik ez zirela; eta horien artean bat ez beste denak **amabirjinak**, santuak, komentak, erreginak eta abar. Eta Hernanin beste horrenbeste: 80 kale eta plaza aztertu dira: gizon-izenak, 24; emakumeenak, 5 bakarrik, eta bostak Elizari lotuak. Eta hala Hernanin Andre kalea **berreskuratu** dute.

Esanahia

eskumen

osoko bilkura

lantalde

irizpide

ezabatu

kale-izendegi

Ama Birjina

berreskuratu

Hitzak

zerbait baloratzeko araua

erabakitze ahalmena

idatzita dagoena borratu

lan bat aurrera ateratzeko sortutako taldea

kide guztiek parte hartzen duten bilera

pertsonaia erlijioso femeninoa

galdutakoa berriro eskuratu

kaleen zerrenda

Laburpen egokiena

Orain Oñatin (Gipuzkoan) gertatutako kasu bitxi bat entzungo dugu.

Aukeratu entzundakoaren laburpenik egokiena.

- ☐ Maria Irizarri aspaldi jarri zioten plaka zaharkituta zegoen eta ezin zen ondo irakurri. Horregatik, berritu egin dute plaka behar bezala ulertzeko.
- ☐ Kale bat eskaintzea erabaki zuten, baina kaleko plakan bere senarrarekin lotutako titulua jarri zuten, modu laburtuan. Orain, bere izen-abizenak ageri dira plakan.
- ☐ Bere senarra ospetsua zenez, herriko medikua, berarekin lotutako titulu bat jarri zioten. Gaur egun, aldatuta dago izen hori feministen presioa dela-eta.

Eta zuk zer izen jarriko zenioke kale bati?

Udalak herritarren iritzia jaso nahi du, herriko kale bati izena jartzeko. Eztabaidatu zuen proposamenak talde txikian eta adostu izen bat edo bi. Ondoren, idatzi proposamena(k), udalari posta elektronikoz bidaltzeko; osatu beheko testua.

? Nik gure herriko arrantzaleen emakumeei eskainiko nieke. Herriarentzat oso garrantzitsua izan da horien lana.

- Ba nik aurreko alkatearen izena proposatuko nuke. Lan asko egin zuen herriaren alde.

Jaun/andre hori:

Hauek dira gure proposamenak kale bat eskaintzeko:

Izenak:

Arrazoiak:

Zuzenketa-orria

Egia ala gezurra

	bai	ez
Irratiko entzuleek proposatzen dituzten kale-izenen artean, gehienak emakumeenak dira.	✗	✓
Beste herri eta hiri askotan bezala, Bilbon udalaren osoko bilkurak erabakitzen du zer izen jarri kaleei.	✗	✓
Iruñean emakumeen kale-izenak ez dira iristen 10etik 1era.	✓	✗
Iruñean frankistekin lotutako kale bati izena aldatu diote.	✓	✗
Kaleei izenak jartzeko, Donostian dituzten irizpideen artean dago emakumeen izenak bultzatzea.	✓	✗
Donostiak honetarako daukan batzordea adituz osatuta dago eta alderdi politikoek ez daukate presentziarik.	✗	✓

Hitzak bere esanahiarekin lotu

Esanahia

Hitzak

Laburpen egokiena

Aukeratu entzundakoaren laburpenik egokiena.

- ✓ Kale bat eskaintzea erabaki zuten, baina kaleko plakan bere senarrarekin lotutako titulua jarri zuten, modu laburtuan. Orain, bere izen-abizenak ageri dira plakan.

Transkripzioak

Egia ala gezurra

GIZONEZKO ESATARIA. Kale baten izena erabaki beharko bazenu... Jo dezagun, zuri dagokizula zure herrian kale bati izena jartzea. Nori eskainiko zenioke kale bat?, edo zeri eskainiko zenioke kale bat?

Honi buruzko kontua Bilbotik dator. Bilbon hiriko kaleen izenak aldatzeko, prozesu parte-hartzailea martxan jarri du Aburto alkateak.

EMAKUMEZKO ESATARIA. Bai. Bilbon aurreneko jakin beharra da alkatearena dela, eta soil-soilik alkatearena, kaleei izena emateko eskumen hori. Azken hamarkadetan prozesua aldatu da, baina eskumena, azkeneko erabaki hori, alkatearena da. Eta gainerako hiri eta herrietan, oro har, salbuespenak badira, baina, oro har, osoko bilkurarena izaten da erabakia. Guk hona adibide bat ekarri behar eta Donostiako adibidea ekarri dugu, kale-izenentzako ponentzia edo lantalde propioa baduelako Donostiako udalak.

GIZONEZKO ESATARIA. Legealdi berritzen den organoa da, Kale-izenen batzordea, ezta, Oihane?

EMAKUMEZKO ESATARIA. Legealdi eta, zehatzago esanda, hirian espazio berri bat sortzen deno, orduan elkartzen da. Egungoa orain dela pare bat hilabete eratu zuten, ba hain justu, Tabakalera eraikinaren lanak bukatu zituztenean, bertan espazio berri bat sortu da eta espazio horri zer izen jarri eztabaidatzeko, orduan elkartu zen azkenekoz lantalde hau. Ponentzia hau kontsultiboa da eta talde politiko guztiek dute bertan ordezkartza.

GIZONEZKO ESATARIA. Donostian. Bi irizpide nagusi, kale eta espazio berriei izena jartzeko: toponimiari eustea, ondare hori galdu ez dadin, eta gero ba emakumeen presentzia; oreka bat bilatzea eta emakumeek ere beraien tokia izan dezaten. Eta, adibidez, entzuleak hasi dira: “Nik Oteizari eskainiko nioke kale bat”. Izango ditu Oteizak kale bat baino gehiago, seguru aski. “Induraini eskainiko nioke kale bat”.

EMAKUMEZKO ESATARIA. Hara!

GIZONEZKO ESATARIA. Txirindulariari. Beste batek dio: “Nik Anonymousi” eskainiko nioke kale bat.

EMAKUMEZKO ESATARIA. Aurreko biak gizonetakoak ziren, eta ez dakit irizpide hauetan eta gaur egun...

GIZONEZKO ESATARIA. Sartuko ote litzatekeen. Bilbo eta Donostia alde batera utzita, eta frankismoari lotutako izenak ezabatzeko prozesu horretan, Iruñean esate baterako, Oihane, duela hilabete gutxi aldatu zioten izena ordura arteko konde Rodezno plazari, ezta?

EMAKUMEZKO ESATARIA. Bai. Francoren garaiko ministroaren izenaren orde, Serapio Esparza da gaur; alegia, Iruñeko 2. ensantxe edo zabalgunea diseinatu zuen arkitektoaren izena hartu du: Serapio Esparza.

GIZONEZKO ESATARIA. Eta emakumeen izenei erreparatuta, berriz, kale-izenendegiak aztertuta ikusten da ba emakumerik apenas dagoela, Oihane.

EMAKUMEZKO ESATARIA. Hamaika herritan egin dituzte holako ikerketak, guk bi aipatuko ditugu: Iruñea eta Hernani. Iruñean duela 15 bat urte aztertu zuten kale-izenendegia eta hango ondorioa: pertsona-izena zuten kaleen artean emakume-izenak % 7 besterik ez zirela; eta horien artean bat ez beste denak amabirjinak, santuak, komentuak, erreginak eta abar. Eta Hernanin beste horrenbeste: 80 kale eta plaza aztertu dira: gizon-izenak, 24; emakumeenak, 5 bakarrik, eta bostak Elizari lotuak. Eta hala Hernanin Andre kalea berreskuratu dute.

Kalean ere galdetu dugu, nori jarriko zenioke kale bat edo nork merezi du? Bueno hemen erantzun batzuk; hasteko Gaizka Garitarorena.

HIRITAR GIZONEZKOA 1. Orain dela 2 urte izan zen, Eibarrek [futbol-taldeak] 1. Mailara igo zela eta egon zen halako iniziatiba bat, baina ez dakit gaur egun zer egoeratan dagoen. Eta gauza zen bere izena jartzea plaza bati edo kale bati.

HIRITAR EMAKUMEA. Ba nire amari eskainiko nioke herriko plaza bat.

HIRITAR GIZONEZKOA 2. Ni Beasaingoa izanda, Arana kaleari Jesus Larrañaga izena jarriko nion, PCEko [Partido Comunista de España] Gerra Zibilean buruetako bat izan zen, Beasaingoa zen, bera han jaio zen eta, orduan, iruditzen zait ba kale horri bere omenez izen hori jartzea ideia ona izango litzatekeela.

GIZONEZKO ESATARIA. Bueno, ba hortxe, kale-izenak, zuk ere izango dituzu zure proposamenak ba helarazi diezazkiozu zure udalari.

Laburpen egokiena

GIZONEZKO ESATARIA. Oñatin ere bada adibide bitxia. Gaur egun Maria Irizar kalea dena duela 2 urtera arte haren alargunaren izenean egon da. Hori, esan bezala, Oñatin.

EMAKUMEZKO ESATARIA. Bai. Ordura arte ‘Plazaolaren alarguna’ izan zen. Maitane Iribar da Oñatiko udaleko berdintasun-teknikaria eta hark azaldu digu nor izan zen Maria Irizar.

MAITANE IRIBAR. Egin zuena izan zen bere ondasunak herriari prezio onean eman, eta hori izan zen oso garrantzitsua herriaren hazkunderako. Beraiek zituzten lur batzuk eta horiek ba prezio onean edo baxuan herriari eman zizkiolako. Zen herriko medikuaren emaztea.

EMAKUMEZKO ESATARIA. Herriko medikuaren emaztea eta jarrera eskuzabal horrengatik 1958an ba kalea merezi zuela pentsatu zuen udalak; ordea, izena jartzerako orduan, emakumearen arrastorik ez zuten jarri.

MAITANE IRIBAR. Herriarekin izandako eskuzabaltasunagatik ba bera omendu nahi izan zuten, baina kaleari izena ipintzerakoan bere izena jarri beharrean, ba titulua ipini zioten, ez, alargunaren titulua: gizonaren abizena, Apaolaza, eta haren alargun bezala izendatu zuten kalea, ‘Apaolaza alarguna’ kalea. Eta, gainera, izena ipintzerakoan, badakizu, kale-izenari plaka bat jartzen zaio, eta bertan ez zen alarguna hitza agertu ere egiten, ez: “Apaolaza a.” izendatzen zen. Beraz, guztiz desagertzen zen Maria Irizarren beraren izena.

EMAKUMEZKO ESATARIA. Kontatu zigun mugimendu feministak egin zuela salaketa. Udalak orduan Apaolazaren alarguna izateari utzi eta berreskuratu egin zuen bere izena: Maria Irizar.